

Институт за развој на заедницата
Community Development Institute
Instituti për Zhvillim të Bashkësisë

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Проект "Уметност & Инклузија"

2020-1-PT01-KA204-078809

Интелектуален резултат 1

"Истражување на Добри Практики"

Ноември, 2021

Институт за развој на заедницата
Community Development Institute
Instituti për Zhvillim të Bashkësisë

РЕЗИМЕ

Во текот на последните децении, борбата против социјалната исклученост и дискриминација беше клучно прашање во политичката агенда на ЕУ и нејзините земји членки, а улогата на образованието и обуката во обезбедувањето одржливи решенија за овие прашања беше идентификувана во неколку клучни документи. Стратегијата Европа 2020 јасно ги поставува доживотното учење и образованието на возрасните како клучен приоритет, земајќи го предвид нивното позитивно влијание врз зголемувањето на вработеноста, продуктивноста и социјалната кохезија. Ова особено се однесува на најранливите групи, како што се лицата со попреченост и лицата со проблеми со менталното здравје.

Сепак, и покрај широкото признание за улогата на образованието на возрасните во промовирањето на социјалната вклученост, како и позитивните трендови во образованието на возрасните во последните години, учеството на возрасните во образованието е сè уште ограничено, особено на двете горенаведени целни групи. Оттука, потребни се дополнителни напори, кои ќе имаат за цел и олеснување и промовирање на пристапот на лицата со проблеми во менталното здравје и на лицата со попреченост во активностите за образование и обука на возрасни, но исто така и за развивање на широк сет на основни вештини (преминување надвор од традиционалните вештини на писменоста и математиката).

Во овој поглед, уметничките активности, како алатка во неформалното образование, во пракса се докажаа како особено ефективен метод на интервенција и за лицата со попреченост и за лицата со проблеми во менталното здравје. Како што сугерираат доказите, уметничките активности можат значително да придонесат во развојот на вештини кои се од суштинско значење за успешна транзиција во формално образование или на пазарот на трудот. Особено, уметностите обезбедуваат средина и практика каде што ученикот е активно вклучен во креативни искуства, процеси и развој.

Истражувањата покажуваат дека воведувањето на учениците со уметничките процеси кај секој поединец негува чувство на креативност и иницијатива, плодна имагинација, емоционална интелигенција и морален „компас“, капацитет за критичко размислување, чувство на автономија и слобода на мислата и дејствувањето. Образованието во и преку уметноста, исто така, го стимулира когнитивниот развој и може да направи учениците да учат порелевантни работи за потребите на модерните општества во кои живеат.

Сепак, досега, таквите активности се нудат од широк опсег на чинители на прилично фрагментиран начин, што го ограничува целокупното влијание на таквите активности. Ова особено се однесува на земјите на партнерите во овој проект. Според истражувањето спроведено од партнерите од конзорциумот, во Португалија, Грција, Унгарија, Италија и Северна Македонија се спроведуваат уметнички активности, во контекст на неформално образование, главно од граѓански организации врз основа на сопствени иницијативи, а не како дел од една поширока национална политика.

Иако постојат национални стратегии и/или политики кои имаат за цел социјално вклучување на лицата со попреченост и лицата со проблеми со менталното здравје, тие не вклучуваат уметнички активности во нивните акциони планови.

Како резултат на тоа, потребни се дополнителни напори кои ќе дадат акцент на употребата на уметноста како едукативна алатка за промовирање на социјалната вклученост на горенаведените целни групи.

Врз основа на истражувањето спроведено од партнерите, нагласени се низа на препораки, особено:

- Интеграција на уметничките активности во националните стратегии и политики за социјална инклузија и образование кои ќе ги таргетираат ранливите групи, вклучително и лицата со проблеми во менталното здравје и лицата со попреченост. Ваквите политики треба да се карактеризираат со долгорочен пристап и доволна распределба на средства што ќе обезбеди континуирано спроведување на истите;

- Воспоставување на партнерства со учество и на јавни и на приватни организации. Улогата на граѓанските организации во овој поглед во ваквите партнерства е клучна имајќи го предвид нивното искуство во оваа област;
- Спроведување на настани за подигање на свеста и организирање на уметнички активности со цел да се промовира и сензибилизира пошироката јавност за придобивките од учеството во уметнички активности, борба против дискриминацијата и стигмата што ја доживуваат овие групи;
- Вклучување на здравствените, уметничките и образовните професионалци, како и целната група во дизајнирањето и спроведувањето на релевантните активности; партиципативните пристапи во овој поглед се сметаат од најголема важност. Без разлика на формата на уметничката дејност, клучна е блиската соработка на сите ангажирани чинители за да се постигнат посакуваните резултати;
- Развој на (онлајн) платформи и мрежи за споделување на релевантно знаење со цел да се справи со ограниченото ширење на релевантните практики и недостатокот на знаење за практиките што се спроведуваат на локално ниво;
- Инвестиција во следење и оценување на придобивките од ваквите практики во однос на вработливоста и активното граѓанство;
- Обезбедување обука за професионалци и засегнати страни за подобрување на нивното разбирање за прашањата на попреченоста и менталните нарушувања, што ќе им овозможи да обезбедат подобра поддршка и да го олеснат вработувањето на целните групи;
- Подобрување на пристапноста на лицата со попреченост во службите и областите;
- Подобрување на функционалноста на системите за упатување помеѓу и во здравствениот, социјалниот, образовниот, заедницата и верските сектори;

• Транснационалната соработка е од суштинско значење. Факт е дека некои земји-членки на ЕУ напредуваа повеќе од другите земји-членки во однос на употребата на уметноста и културата како алатка во неформалното и неформалното образование за промовирање на социјалната вклученост на лицата со попреченост и лицата со ментални нарушувања. Трансферот на знаење и добри практики во овој поглед може да доведе до поефективни интервенции.